

БЕСПЛАТНО ШКОЛОВАЊЕ У ИНОСТРА

Свака може да буде ПРЕМИЈЕРКА

Пред вама је бочица воде, ако попијете воду, видећете своју будућност, али нећете моћи да је примените. Да ли желите да је попијете? - питао је Петру Станковић, ученицу другог разреда Гимназије „Светозар Марковић“ из Ниша, један од чланова трочлане америчко-британске комисије.

Девојчица се на трен замислила, а онда устала и затражила чашу воде.

Наредног септембра већ је била у Охају, у кампусу елитне приватне школе „Western Reserve Academy“ (WRA). Тамо је завршила трећи разред гимназије. Упознали смо је у Београду, на вечери коју су њој и у част других ученика из Србије који су добили стипендију за једногодишње школовање у САД, организовали представници оних који су им то омогућили.

Петра је већ студенткиња математике на Универзитету у Базелу. Искуство из Охаја јој је помогло да се осамостали и без стрепње, сопствене и родитељске, о томе како ће се снаћи у белом свету, упише студије у Швајцарској.

Пун дан обавеза

У Охају је живела у школском интернату. Дечаци и девојчице су смештени одвојено, по двоје у соби, осморо на спрату са једним купатилом. Настава почиње у 8 и 20 траје до 15 и 20, после чега следи ручак, па спорт од 16 до 18 сати, па вечера и обавезно учење од пола осам до десет сати увече. Логично, следи спремање за починак и тако до викенда, када се лакше дише, али опет са организованим активностима, изласцима, обиласцима и путовањима.

Петра је тамо у трећем разреду гимназије имала само шест предмета,

Како ваше дете да види свет и да при томе добије шансу да се једну или две године школује у престижним приватним школама у иностранству? Није тешко. С ваше стране потребно је само мало храбрости и спремности да пустите ваше тинејџере да се осамостале. С њихове, потребно је да буду добри ђаци, да солидно владају енглеским језиком и да су спремни да се упусте у авантуру која ће им отворити многа врата и донети непроцењиво животно искуство

ПИШЕ МИЛИЦА СТАМАТОВИЋ
СНИМИО ЖЕЉКО СИНОБАД

енглески и историју као обавезне, и четири које је она изабрала: математику, физику, француски и немачки. Професори живе са ученицима у интернату и на услузи су им практично 24 сата дневно, јер сваки ученик има и професора-пријатеља задуженог за њега коме може да се обрати када год је у некој недоумици или му нешто треба независно од школских обавеза и проблема које оне евентуално носе.

Систем је успостављен тако да нема празног хода, типа „имам слободног времена, а не знам шта ћу са собом“. Ученицима су на располагању десетине активности од глуме до школе јахања, њихово је само да изаберу чему желе да посвете своје слободно време. Ништа – само то не може.

– Ми овде трчимо за оценама и професорима, а тамо је обрнуто, професори, фигуративно речено, трче за нама – каже Марија Благојевић, из Београда, која је похађала школу у

близини Бостона, у родном месту То маса Џеферсона.

Ипак, девојке су сагласне да и таква савршеност има мана: њихови амерички школски другови немају тако широко образовање као наши гимназијалци. И, наравно, излуђивали су их што нису заправо ни чули з Србију, па су је мешали са Сибиром Сиријом...

– Али када дођу овде, одушеве се и сигурно више никада неће погрешити – каже Марија. – Моја другарица из школе је већ била код мене седам дана. Њој се посебно допао градски живот, то што Београд живи нон-стоп та живост на улицама, у парковима, кафићима.

Балкан, оаза талената

У одговору на питање како су девојке с којима смо разговарали, Београђанке Ања Гатарић, Сташа Кнесељ, Марија Благојевић и Нишлијк

Преко „Асисџ“ пројекта оне су добиле стипендију за једногодишње школовање у најбољим америчким приватним школама: Петра Станковић, Исидора Тасић, Марија Блајковић, Јана Ђорђевић, Ања Гаширић и Саша Кнеселац

Петра Станковић, Исидора Тасић и Јана Ђорђевић, уопште добиле шансу да конкуришу за стипендију за школовање у иностранству, морамо поћи од, ипак, нераскидиве везе два ока у глави, Србије и Црне Горе, односно од брачног пара Вилфорд, Ане и Ричарда.

– Нас двоје живимо у Подгорици, за стално већ четири године. Ја радим као виши лектор на одсеку за енглески језик и књижевност на Филолошком факултету, а мој супруг је главни кривац што су уопште ове стипендије ушле у Црну Гору и Србију. Кад је пре осам година открио Ејч-Ем-Си (НМС) пројекат већ је дванаест земаља било укључено у њега убрајајући и Хрватску и Босну и Херцеговину. Одмах сам „загризла“: Ако су већ те две земље укључене, зашто нису и Србија и Црна Гора?, прича Ана Вилфорд. „Одлетели смо у Лондон на интервју са двојицом људи из Ејч-Ем-Сија и постали њихови партнери. Ејч-

Ем-Си пројект постоји од 1996. године и реч је о добротворној организацији на чијем челу су бивши директори и директорике престижних приватних британских школа. Знали су да на балканском простору има јако пуно потенцијала, мозга, талента. Желели су да та деца добију стипендију и да дођу у Британију на школовање.

Већ педесет стипендија

Црна Гора је већ 2010. године добила пет стипендија.

– Ми смо покушали на све начине да поред Црне Горе увучемо Србију на ту листу, међутим, као да смо пред собом имали Берлински зид. Овде у Србији су ме колеге питале: „Шта ја имам од тога, и шта ја добијам?“ „Ја ништа, као ни ви“, кажем им, „а деца и земља коју представљају – много“, прича Ана о почетним саплитањима са српском страном приче. Ми смо људима из Ејч-Ем-Сија обећали да

ћемо урадити све да и деца из Србије уђу у пројект. У то време је министар просвете био црногорског порекла, па сам покушала и преко те везе. Међутим, сва врата су ми била затворена, као и људима из Ејч-Ем-Сија. Успели смо следеће године, само захваљујући мом познанству са Сашом Марковић, која је радила у британској амбасади на издавању виза, где смо се и упознале, а потом и спријатељиле. Предложила сам Ричарду да питамо Сашку и Владу, њеног супруга, с обзиром на то да обоје изврсно знају енглески, да ли они желе да то раде као што он и ја радимо. Никог другог нисмо знали ко би пристао да ради тако захтеван посао као добротвор. Питамо Сашу и Владу и они кажу: „Да.“

Црна Гора је најмања држава у Ејч-Ем-Си пројекту, али је за осам година добила највише стипендија, око седамдесет. Прошле године су добили седамнаест, а већ шесторо >

>>> деце из тог пројекта су добили пуне стипендије за наставак студија на Оксфорду, Кембриџу, Ел-Еј-Сију, Флорида универзитету ...

– За годину мање, у Србији је стипендије добило педесеторо деце, али сам ја добила и учешће у америчком „Асист“ (ASSIST) пројекту, преко кога је већ једанаесторо деце отишло на школовање – каже Александра Сашка Марковић, власница „Т енд Т центра за образовање“ на Петловом брду и објашњава како је и „Асист“ дошао у Србију. – Директор пројекта пошаље ми мејл у коме каже да је чуо од Тонија Лавренса, из Ејч-Ем-Сија, да радим одличан посао за британски пројекат и пита да ли хоћу исто и да радим за њих. Одговорила сам да имам свој посао, приватну школу страних језика, а да ми сарадња са Ејч-Ем-Сијем већ одузима много времена, те да могу да им изађем у сусрет ако бисмо тестирање

моро је одустало. Вероватно су родитељи закључили да су премлади да их пусте да иду од куће толико далеко и на тако дуго време – прича Сашка. – Има деце која не прођу први пут, али опет покушају. Услов је да до 1. септембра у години, када је тестирање из енглеског језика, немају мање од петнаест, али ни више од шеснаест и по година.

Деца која су била на инетрвјуу трећег викенда у јануару, у фебруару ће знати да ли су добили стипендију. Добитници не могу да бирају школу, али у пријави могу да наведу у коју би земљу радије ишли.

На пролеће Ричард долази у Београд да помогне Сашки у презентацији стипендија по средњим школама у градовима Србије. Потом се на сајту (www.edu-link.rs) два месеца пре тестирања из енглеског језика, дакле у јулу, објављује конкурс за ученике из Србије. Само они који су положили

више приходе и њихова деца могу да добију умањену стипендију. Сва документација мора бити преведена на енглески језик и достављена Александри Марковић одмах после Божића, јер то све иде Британцима и Американцима на увид. Они, пре интервјуа, морају да имају представу о сваком ученику појединачно.

Нико не губи, сви добијају

Кроз ове стипендије Србија је, у ствари, добила неповратну помоћ од око четири и по милиона долара (60.000 долара пута једанаест за америчке стипендисте и 39 пута 70.000 фунти за двогодишње школовање у Великој Британији). Зашто су Британци и Американци тако великодушни, питају многи, пословично према такозваном Западу, неповерљиви грађани Србије.

– Увек кажем да је то двосмерни пут. Ту нико не губи, а сви добијају

– каже Ана Вилфорд. – Британске и америчке школе добијају јако пуно зато што им шаљемо сјајну децу. Оног тренутка када је, на пример, наш Лука Пајовић добио пуну стипендију од Кембриџа за седмогодишње студије архитектуре, рејтинг његове школе је скочио. Узгред Лукина стипендија вреди 270.000 фунти. Што више ученика добије понуду од неког престижног универзитета, рејтинг школе скаче и сви богати људи из свих крајева света пошаљу децу у такве школе.

– На опаску да нам тако одлази памет – надовезује се Александра Марковић – ја одговарам да су се и Вук Караџић и Његош и многи други наши великани школовали у иностранству. Луиза Зент, деканка за финансије и пријем ђака у једној од гимназија у Делаверу, каже да кад она и колеге из „Асиста“ одлучују коме ће дати стипендију, гледају да ли је реч о детету које би сутра позвали на вечеру у своју кућу и да ли то дете сутра може да води своју земљу. А ја вам тврдим да свака од ових девојака с којима сте вечерас разговарали сутра може да буде премијерка или председница Србије. О вечери у мојој кући да и не говорим. ■

Они тестирају наше ученике: Тони Лавренс, Ана и Ричард Вилфорд из Ејч-Ем-Сија, Скош Шамбертиер и Луиза Зент из „Асиста“ са Александром Марковић (група здесна) из „Т енд Т центра за образовање“

деце и за „Асист“ и за Ејч-Ем-Си радили истовремено. Пристали су, тако да Ана и Ричард тестирају децу за Ејч-Ем-Си истовремено са колегама из „Асиста“.

Не могу да бирају школу

Дешавало се да на тестирање дође и по сто двадесеторо деце.

– Ове године смо на тесту из енглеског у септембру имали 61 дете, 52 је прошло. На интервјуу је дошло 45, сед-

тест из енглеског (чини га и есеј од хиљаду речи којим се представљају) могу да почну да прикупљају документацију. Морају да добију и препоруке од својих професора из школе, професора математике, енглеског језика и разредног старешине. Затим ту је и папир који потврђује да њихови родитељи не зарађују више од 30.000 британских фунти на годишњем нивоу. Има их који имају

назија у Делаверу, каже да кад она и колеге из „Асиста“ одлучују коме ће дати стипендију, гледају да ли је реч о детету које би сутра позвали на вечеру у своју кућу и да ли то дете сутра може да води своју земљу. А ја вам тврдим да свака од ових девојака с којима сте вечерас разговарали сутра може да буде премијерка или председница Србије. О вечери у мојој кући да и не говорим. ■